

Elisenda Albertí, a l'estand de l'editorial Albertí Editors a la Fira Modernista de Barcelona, divendres passat ■ ANDREU PUIG

El compromís que canvia mentalitats

MEMÒRIA • L'escriptora Elisenda Albertí explica en un llibre la història de vuit dones que es van comprometre per les llibertats **LLEGAT** • Malgrat els avanços socials, l'autora assegura que "encara queda molta feina per fer"

Xavier Pete
BARCELONA

Diverses dones s'aturen, miren i, fins i tot, llegeixen alguns capítols de *Compromeses. Vuit dones catalanes excepcionals* en un tram del carrer Girona de Barcelona mentre la seva autora, Elisenda Albertí, que ha heretat la passió per l'escriptura del seu pare, Santiago, ordena la munió d'obres que ha publicat sota el segell editorial que, des del 1954, du el seu cognom. La majoria d'elles desconeixien per complet la història de Nativitat Yarza, María Luz Morales, Maria Dolors Bargalló... i ni de bon tros havien sentit a parlar de Margarida Xirgu, actriu aplaudida internacionalment quan a Espanya encara s'estava a les beceroles de concedir el dret de vot a les dones. Precisament per això Albertí ha volgut posar el seu gra de sorra per recuperar les vides d'un seguit de dones que, des de diferents professions, actituds i formes, van lluitar per adquirir el "prestigi social" que, per Albertí, tenen les seves hereves —"malgrat que ens quedi molta feina per fer", precisa.

L'editora, que des de fa anys ha investigat les vivències de moltissi-

mes dones que s'han compromès per fer-se un lloc a la vida pública catalana, opina que aquesta xacra que arrossega el col·lectiu prové, d'una banda, de l'actitud misògina d'una part important de la societat de l'últim segle i, d'altra, de l'escàs reconeixement pòstum que han rebut figures que van destacar en els seus àmbits. "Només el 7% del nomenclàtor dels carrers i les places de Barcelona conté noms fe-

El dret de sufragi
universal va permetre que les dones es poguessin adaptar al 'modus vivendi'

menins", comenta. Tot i això, les aportacions que van fer, amb més incidència durant les primeres dècades del segle, van provocar per exemple que el dret de sufragi universal fos un punt d'inflexió que permetés a les dones adaptar-se amb normalitat al *modus vivendi* d'aleshores, tot i les ingerències polítiques que hi predominaven.

El cas més revelador, sustenta Albertí, és del de Yarza, la primera alcaldessa que va ser elegida democràticament. "Ella va ser suficientment atrevida per presentar-se,

acabar sent alcaldessa de Bellprat i esdevenir un autèntic exemple per a la resta de les dones de l'Estat, tot i que als anys trenta, quan va passar tot això, molt poques dones sabien llegir i escriure", hi afegeix.

El progressiu canvi de la mentalitat conservadora que imperava a l'Estat espanyol "no va ser una tasca fàcil", remarca Albertí, ja que la guerra, l'exili i la repressió del dictador van posar dificultats a moltíssimes dones d'ideals republicans per expressar les seves conviccions, tal com li va succeir a l'activista barcelonina Enriqueta Gallinat, l'única que va poder conèixer personalment Albertí: "Va treballar a l'Ajuntament de la Ciutat Comtal i el 1939 es va exiliar a Perpinyà; per poc temps, ja que després va tornar a Barcelona, on va acabar sent ingressada a la presó de dones del barri de les Corts."

Un exemple d'activisme similar al de Gallinat va ser el de Dolors Bargalló, membre d'Esquerra Republicana de Catalunya i propagandista política de primer ordre. "Gràcies a elles, entre moltes altres, vam poder votar el 24 de maig", explica Albertí, amb ulls de puça, a una dona que passa. Potser tampoc sap que, com totes les dones, ha de continuar lluitant. ■